

122**Video
Konu
Anlatım****138****Destek
Sorusu****280****Konu
Tekrar
Sorusu****78****Aktif
Öğrenme
Sorusu****32****Yazılıya
Hazırlık
Sorusu****528****Toplam
Soru****ens Yayınları**

Google Play Store'dan
ya da

App Store'dan

uygulamasını telefonunuza veya
tabletlerinize indirin.

Akıllı telefon ya da tablet
kullanmıyorsanız

www.ensyayinlari.com.tr
adresimizden

VİDEO KONU ANLATIMLARI'na
ve **VİDEO SORU ÇÖZÜMLERİ**'ne
kolaylıkla ulaşabilirsiniz.

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

Uygulamayı kullanarak evde,
okulda, otobüste kendinizi
hazır hissettiğiniz her yerde
**VİDEO KONU ANLATIM-
LARI**'nı ve **VİDEO SORU
ÇÖZÜMLERİ**'ni
izleyebilirsiniz. Her ünitenin
başında videoların içerikle-
riyle ilgili yönerge verilmiştir.
Bu yönergelerden hareketle
istediğiniz konunun videosunu
izleyebilirsiniz.

www.lisedestek.com

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

10. SINIF TARİH SORU BANKASI

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan ve yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN

978-625-8160-68-0
2508-25-PA-1

Yayın Koordinatörü

Göksu ÇETİN

Yazarlar

Hüseyin KARA
Alper ELİRİ
Murat GÜRSOY

Editör

Büyüamin EMİNSOY
Beyzanur İRKİÇATAL

Dizgi / Tasarım

ENS Yayınları Dizgi Birimi

İLETİŞİM

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim /Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 395 13 96 Fax: (0312) 394 10 04

SUNUŞ

Değerli Öğrencilerimiz,

Uzun soluklu bir yolculuk olan öğrenme sürecinin önemli bir döneminden geçmekteyiz. Etkili ve kalıcı öğrenmelerin temellerinin atıldığı bu dönemde ENS Yayınları olarak zorlu sürecinizde yanınızda olmak ve işlerinizi kolaylaştırma amacıyla Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankalarını büyük bir titizlikle hazırladık.

Yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankalarıyla, hızlı-etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmesini sağlamak hedeflenmiştir. Ara sınıf alanında bir çıkış açacağını düşündüğümüz projemiz, tüm eğitim kurumlarının ve ara sınıf grubu öğrencilerimizin konu ve soru ihtiyacını karşılayacak şekilde kurgulanmıştır.

Ara sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerle etkileşim hâlinde ders işlemesine imkân sağlayan Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları, öğrenilen bilgileri pekiştirecek yeterli sayıda uygulama sınavını ve testleri içerisinde bulundurmaktadır.

ENS Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları;

- haftalık bölümler
- her haftada video destekli konu anlatımları
- açık uçlu destek soruları
- konu testleri
- etkinlikler
- belirli haftaların sonunda yazılı hazırlık çalışmalarından oluşmaktadır.

İŞLER Yayınları çatısı altında doğan ve yayıncılık tarihinde iz bırakacağını düşündüğümüz Etkinlikli Konu Özetli Soru Bankaları Tâlim Terbiye Kurulu Başkanlığının müfredat programı esas alınarak hazırlanmıştır.

Titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eserin hazırlanmasında emeği geçen değerli öğretmenlerimiz **Alper ELİRİ**, **Hüseyin KARA** ve **Murat GÜRSOY**'a desteklerinden dolayı **Yusuf DOLUAY** ve **Ebru YETİM**'e editörlerimiz **Büyüamin EMİNSOY** ile **Beyzanur İRKİÇATAL**'a ve dizgi ve sayfa tasarım uzmanımız **Özlem ALTINSOY**'a teşekkür ederiz.

Zorlu süreçlerinde tüm öğrencilerimizin büyük "Destek"çisi olmak dileğiyle...

ENS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 : TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

1. HAFTA	Anadolu'ya Yapılan İlk Türk Akınları ve Türkiye İsminin Verilme Süreci.....	9
	Türkistan'dan Türkiye'ye Askerî Gelişmeler.....	10
	Dandanakan Savaşı.....	10
	Pasinler Savaşı.....	11
	Malazgirt Savaşı.....	12
	Konu Tekrar Testi.....	14
2. HAFTA	Miryokefalon Savaşı.....	16
	Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri.....	17
	Konu Tekrar Testi.....	20
3. HAFTA	Haçlı Seferleri.....	22
	Hittin Savaşı.....	25
	Moğol İstilas ve Sonuçları - Köseadağ Savaşı.....	27
	Konu Tekrar Testi.....	28
4. HAFTA	İslamiyet Sonrası Dönemde Türk Devlet Yapısı.....	30
	Türk - İslam Devletlerinde Ordu.....	33
	Konu Tekrar Testi.....	36
5. HAFTA	Türklerde Sosyoekonomik Hayat.....	38
	Türklerde Sosyal ve Kültürel Faaliyetler.....	39
	Selçuklular Dönemi'nde Toprak Sistemi.....	40
	1040 – 1299 Yılları Arasında Türklerin Yerleşme ve Şehirleşme Anlayışı.....	41
	Konu Tekrar Testi.....	44
	1. Dönem 1. Yazılı.....	46
6. HAFTA	Türk - İslam Medeniyetinde Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat.....	48
	Türk - İslam Dünyası ve Batı Medeniyetinde Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat Anlayışı.....	49
	Türklerde Bilim Hayatı.....	52
	Türklerde Kültürel Hayat.....	53
	Türklerde El Sanatları.....	54
	Konu Tekrar Testi.....	56
7. HAFTA	Türk - İslam Dünyasında Bilim İnsanları.....	58
	Konu Tekrar Testi.....	62

2. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI (1299-1453)

8. HAFTA	Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuna Dair Görüşler.....	65
	Osmanlı'nın Kuruluş Tarihiyle İlgili Tartışmalar.....	68
	Konu Tekrar Testi.....	70
9. HAFTA	Beylikten Devlete Siyasi ve Askerî Gelişmeler.....	72
	Osman Bey Dönemi (Koyunhisar Savaşı).....	73
	Orhan Bey Dönemi (Maltepe Savaşı).....	74
	Konu Tekrar Testi.....	76

10. HAFTA	I. Murat Dönemi (I. Kosova Savaşı)	78
	Yıldırım Bayezid Dönemi (Niğbolu Savaşı)	79
	Konu Tekrar Testi	80
11. HAFTA	Ankara Savaşı.....	82
	Fetret Devri	83
	I. Mehmet (Çelebi) Dönemi	83
	II. Murat Dönemi (II. Kosova Savaşı)	84
	Konu Tekrar Testi	86
12. HAFTA	Osmanlı Devleti'nde Ordu, Hukuk ve Toprak Sistemi.....	88
	Beylikten Devlete Geçiş Sürecinde Osmanlı Devleti'nin Ordu Teşkilatının Temel Özellikleri	88
	İlk Düzenli Osmanlı Ordusunun Kurulması	89
	Beylikten Devlete Geçiş Sürecinde Osmanlı Toprak Sistemi	90
	Konu Tekrar Testi	92
13. HAFTA	Tımar Sistemi.....	94
	Tımarlı Sipahiler.....	94
	Osmanlı Devleti'nde Devşirme Sisteminin ve Yeniçeri Ocağının Kuruluş Süreci	96
	Konu Tekrar Testi	100
14. HAFTA	Osmanlı Devleti'nde Hukuk Sistemi	102
	Şeri Hukuk	103
	Örfi Hukuk	103
	Konu Tekrar Testi	106
	1. Dönem 2. Yazılı	108
15. HAFTA	İskân Politikası	110
	İstimâlet Politikası	111
	İskân ve İstimâlet Politikalarının Uygulanması.....	112
	Konu Tekrar Testi	114
16. HAFTA	Osmanlı Devleti'nde İlim ve İrfan Geleneği.....	116
	Osmanlı Devleti'nde Medreseler.....	119
	Tekke ve Zaviyelerde İcra Edilen Sanat Faaliyetleri	121
	Konu Tekrar Testi	122
17. HAFTA	Osmanlı Devleti'nde Âlimler.....	124
	Konu Tekrar Testi	128
3. ÜNİTE: CİHAN DEVLETİ OSMANLI (1453-1683)		
18. HAFTA	Fatih Sultan Mehmet Dönemi	132
	İstanbul'un Fethi ve Sonuçları.....	132
	Konu Tekrar Testi	136
19. HAFTA	Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde Yaşanan Diğer Gelişmeler.....	138
	II. Bayezid Dönemi.....	140
	Konu Tekrar Testi	142

20. HAFTA	Yavuz Sultan Selim Dönemi	144
	Kanuni Sultan Süleyman Dönemi	147
	Konu Tekrar Testi	150
21. HAFTA	Kapitülasyonlar	152
	Denizlerdeki Gelişmeler	153
	Osmanlı- Safevi İlişkileri.....	156
	Osmanlı- Venedik İlişkileri.....	157
	Osmanlı Lehistan İlişkileri	157
	Konu Tekrar Testi	158
	2. Dönem 1. Yazılı	160
22. HAFTA	Osmanlı Devleti'nin Yönetim ve Ordu Yapısındaki Değişim	162
	Topkapı Sarayı'nın Bölümleri	166
	Konu Tekrar Testi	168
23. HAFTA	Divân-ı Hümâyûn	170
	Divân-ı Hümâyûn Üyeleri.....	172
	Osmanlı Devlet Yönetiminde Yaşanan Değişim	173
	Konu Tekrar Testi	174
24. HAFTA	1453-1683 Yılları Arasında Osmanlı Taşra Teşkilatı ve Askerî Yapı.....	176
	Osmanlı Askerî Yapısında Yaşanan Değişim.....	179
	Konu Tekrar Testi	182
25. HAFTA	Coğrafi Keşifler ve Avrupa'nın Sömürgeci Politikaları.....	184
	Rönesans.....	187
	Reform	189
	Konu Tekrar Testi	190
26. HAFTA	Osmanlı Devleti'nde İsyanlar	192
	1453-1683 Yılları Arasında Yaşanan İstanbul İsyanları.....	194
	1453-1683 Yılları Arasında Yaşanan Celâli İsyanları	196
	1453-1683 Yılları Arasında Yaşanan Eyalet İsyanları	198
	1453-1683 Yılları Arasında Yaşanan Suhte İsyanları	199
	XVII. Yüzyılda Islahatçı Devlet Adamları ve Padişahlar.....	199
	Konu Tekrar Testi	200
27. HAFTA	Osmanlı Devleti'nde Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat.....	202
	1453-1683 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'ndeki Bilimsel Faaliyetler.....	203
	1453-1683 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'ndeki Kültürel Faaliyetler.....	204
	1453-1683 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'ndeki Eğitim Faaliyetleri	205
	1453-1683 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'ndeki Sanat Faaliyetleri.....	206
	Konu Tekrar Testi	208
	2. Dönem 2. Yazılı	210
CEVAP ANAHTARI		212

1. ÜNİTE

TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

İçerik Çerçevesi

- ✓ Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Meydana Gelen Önemli Askerî Mücadeleler
- ✓ Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Türk Devlet ve Ordu Teşkilatında Meydana Gelen Değişim
- ✓ Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Türklerin Sosyal Yaşamları ve Ekonomik Faaliyetleri
- ✓ Türk-İslam Medeniyetinin Bilim, Kültür, Eğitim ve Sanat Alanlarında Ortaya Çıkardığı Etkiler

Öğrenme Çıktıları

- TAR.10.1.1.** Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte 1040-1299 yılları arasında meydana gelen önemli askerî mücadelelerin Türk tarihinin seyrine etkilerini karşılaştırabilme
- TAR.10.1.2.** Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte Türklerde devlet ve ordu teşkilatında meydana gelen değişim ve sürekliliği yorumlayabilme
- TAR.10.1.3.** Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte Türklerin sosyoekonomik faaliyetleri ile yerleşme ve şehirleşme anlayışları arasındaki ilişkiyi sorgulayabilme
- TAR.10.1.4.** Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte Türk-İslam medeniyetinin bilim, kültür, eğitim ve sanat alanlarında meydana gelen gelişmeleri Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecine etkisi açısından değerlendirebilme

Bu Ünite Öğreneceğimiz Anahtar Kavramlar

Ahilik
örf

fütüvvet
sultan

gaza ve cihat
tekke

Haçlı
zaviye

medrese
Türkiye

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra kurdukları Türk - İslam devletleri ile önemli askerî mücadeleler kazanmışlar, bunun sonucunda da Türk - İslam tarihinin şekillenmesinde önemli katkıları sunmuşlardır.

Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

1040 - 1299 Arası Gelişmeler

1040 - 1299

Dandanakan Savaşı

1040

1048

Pasinler Savaşı

Malazgirt Savaşı

1071

1096-1204

Haçlı Seferleri

- I. Haçlı Seferi (1096-1099)
- II. Haçlı Seferi (1147-1149)
- III. Haçlı Seferi (1189-1192)
- IV. Haçlı Seferi (1202-1204)

Miryokefalon Savaşı

1176

1187

Hittin Savaşı

Kösedağ Savaşı

1243

Anadolu'ya Yönelik İlk Türk Akınları ve Türkiye İsminin Verilme Süreci

- Anadolu'ya yönelik Türk akınları MÖ VIII. yüzyılda İskitler, IV. yüzyılda Hunlar, VI. yüzyılda Sibir Türkleri tarafından yapılmıştır. Yapılan bu akınlarda yerleşme amacından ziyade, yeni geçim kaynakları bulmak ve Anadolu'da yaşayan topluluklarla ticaret yapmak amaçlanmıştır.
- VII. yüzyılda Avar Devleti, Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti Konstantinopolis'i (İstanbul) kuşatmış fakat başarılı olamamıştır. XI. yüzyılda kalabalık bir nüfusa sahip olan Oğuz Türkleri, Horasan ve Maverânnehir bölgelerinde Karahanlı ve Gaznelilerin baskısı altında kaldıkları ve yeterli top-rağa sahip olamadıkları için yeni yerleşim yerleri aramaya başlamıştır.
- Türk - İslam kaynaklarında Roma ve Bizans için Rum tabiri, Anadolu için Diyar-ı Rum ifadesi kullanılmıştır. Anadolu, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türk yurdu hâline gelmiştir. Batılı kaynaklar, II. Haçlı Seferi sırasında Türk nüfusun yoğun olduğu ve Türkler tarafından savunulan Anadolu için "Türkiye (Türkha)" ismini kullanmaya başlamışlardır.
- Osmanlı Devleti; Rum kelimesini coğrafi bir isim olarak kullanmış, XIX. yüzyılda devletin sınırları içerisinde yaşayan ve Rumca konuşanlara Rum demeye başlamıştır.

ÖĞRETMENİNİN NOTU

Aktif Öğrenme Alanı-1

Türklerin Göç Yolları Haritası

1. Haritaya göre Anadolu'ya göç eden Türk boyunun ismini ve yol güzergâhını yazınız.
2. VI. yüzyıldan önce Türklerin Anadolu'ya düzenlediği seferlerin nedenlerini yazınız.

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

Türkistan'dan Türkiye'ye Önemli Askerî Mücadeleler

- ▶ Selçuklular, Oğuzların Üç-ok kolunun Kınık boyuna mensupturlar. Devlete adını veren Selçuk Bey, Oğuz Yabgu Devleti'nde subaşıdır. Oğuz Yabgusu ile anlaşamayan Selçuk Bey, boyu ile beraber Cend şehrine gelmiş ve burada bulunan Samanoğulları Devleti'nden etkilenip boyu ile beraber İslamiyet'i kabul etmiştir.
- ▶ Selçuk Bey'den sonra boyun başına Arslan Yabgu geçmiştir. O da Karahanlı ve Gazneli devletlerinin kurduğu ittifak sonucu Gazne zindanlarına atılmıştır.
- ▶ Arslan Yabgu'dan sonra Selçukluların başına devletin asıl kurucuları olan Tuğrul Bey (yönetimden sorumlu) ve Çağrı Bey (ordudan sorumlu) geçmiştir.
- ▶ Tuğrul Bey siyasi bağımsızlıkları için Gazneli Devleti ile mücadele etmiş, sonuçta Selçuklu ve Gazne ordusu Merv ve Serahs arasında bir bölge olan Dandanakan'da karşılaşmıştır.

Dandanakan Savaşı (1040)

- ▶ Gaznelilerin topraklarını korumak istemesi ve Selçukluların bağımsızlık için Horasan bölgesini ele geçirme düşüncesi iki devleti karşı karşıya getirmiş ve Dandanakan Savaşı meydana gelmiştir.

Dandanakan Savaşı'nın Sonuçları

- ▶ Gazneliler, Horasan bölgesinden uzaklaştırılmış ve Selçuklu Devleti resmî olarak kurulmuştur.
- ▶ Tuğrul Bey, devletin ilk sultanı olarak kabul edilmiştir.
- ▶ Çağrı Bey, Merv bölgesinde melik ünvanı ile göreve başlamıştır.
- ▶ Gazneliler, yıkılış sürecine girmiştir.

Dandanakan Savaşı'nın Önemi

- ✓ Horasan merkezli bir devlet kuran Selçuklu Devleti, İslam âlemini iç ve dış tehlikelerden korumuş, böylece Türk - İslam tarihi için yeni bir dönem başlamıştır.

Aktif Öğrenme Alanı-2

Aşağıda verilen bilgilerin numaralarını ilgili olduğu kutucuğun içine yazınız.

Anadolu'ya Yönelik Türk Akınları

- a. Avarlar Hunlar Oğuz Türkleri
- b. İskitler Sibir Türkleri
1. MÖ VIII. yüzyıl 2. IV. yüzyıl 3. VI. yüzyıl
4. VII. yüzyıl 5. XI. yüzyıl

TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

Öğrenme Noktası

4. Video Konu Anlatımı

Pasinler (Kaputru) Savaşı (1048)

- Büyük Selçuklu Devleti'nin, Dandanakan Zaferi (1040) sonrası Anadolu'ya yönelik fetih hareketlerini başlatması Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nu rahatsız etmiştir. Bunun üzerine Şehzade Hasan ve arkadaşları Bizans İmparatorluğu tarafından şehit edilmiş; Tuğrul Bey, intikam almak ve gaza amacıyla Doğu Roma'ya karşı sefer düzenlemiştir.
- Ermeniler ve Gürcüler, Doğu Roma ordusuna destek vermiştir. Selçuklu ordusu İbrahim Yınal ve Kuttalmış Bey tarafından komuta edilmiştir. Selçuklu ve Bizans kuvvetleri, 18 Eylül 1048'de Erzurum yakınlarındaki Pasinler Ovası'nda karşılaşmıştır. Bu savaşta Selçuklular; Rum, Ermeni, Gürcü ve Abazalardan oluşan yaklaşık 50 bin kişilik orduyla mücadele etmiştir.

Pasinler Savaşı'nın Sonuçları

- ✓ Savaşı Büyük Selçuklu Devleti kazanmıştır.
- ✓ Bizans ile diplomatik ilişkiler kurulmuş, barış görüşmeleri için İstanbul'a heyet gönderilmiştir.
- ✓ İstanbul'da yapılan barış neticesinde Emeviler Dönemi'nde İstanbul'da yaptırılan ve harap bir vaziyete dönmüş olan cami tamir ettirilerek tekrar faaliyete geçirilmiştir. Cami'deki hutbede Abbasi halifesinin ve Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in adının okunması sağlanmıştır.
- ✓ Doğu Anadolu'da Selçuklu Devleti'nin denetimi sağlanmıştır.

Pasinler Savaşı'nın Önemi

- ✓ Selçuklular ile Doğu Roma arasında yapılan ilk büyük savaştır.

ÖĞRETMENİN NOTU

Destek Noktası

Pasinler Savaşı, Anadolu'nun Türkleşmesi sürecinin ilk adımı olarak kabul edilmektedir.

Aktif Öğrenme Alanı-3

Aşağıdaki verilmiş olan bilgilerin numaralarını ilgili olduğu alana yerleştiriniz.

Dandanakan Savaşı

-
-
-

Pasinler Savaşı

-
-
-

1. Büyük Selçuklu Devleti ve Gazneliler arasında yaşanmıştır.
2. Bu savaş sonucunda Türkler, Anadolu'ya akınlarını artırmıştır.
3. Gazneliler yıkılış sürecine girmiştir.
4. Bu savaşın nedenleri arasında, Bizans İmparatorluğu'nun doğu sınırında güçlü bir devlet istememesi bulunmaktadır.
5. Büyük Selçuklu Devleti'nin Horasan bölgesini ele geçirmek istemesi bu savaşın nedenleri arasındadır.

ÖĞRETMENİN NOTU

Hatırlatma Noktası

Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'da Türk - İslam beyliklerinin kurulmasıyla başlayan dönem Birinci Beylikler Dönemi olarak adlandırılır.

Öğrenme Noktası

5. Video Konu Anlatımı

Malazgirt Savaşı (1071)

- ▶ VI-VII. yüzyıllarda Bizans'ın, Sasaniler ve Müslümanlarla yaptığı savaşlar nedeniyle Anadolu büyük yıkıma uğramıştır. Bizans, hem Balkanlardaki Türk boylarıyla mücadele etmiş hem de sık sık yönetim değişikliği yaşamıştır. Artan vergiler, adaletsiz uygulamalar ve kötü yönetim halkı devletten uzaklaştırmıştır. Bu karışıklık ortamı, Türklerin Anadolu'ya yerleşmesini kolaylaştırmıştır.
- ▶ Sultan Alp Arslan'ın tahta çıkmasıyla birlikte Anadolu'ya yönelik fetih hareketleri yeniden hız kazanmış ve Ani Kalesi 1064'te fethedilmiştir. 1066'dan itibaren Gümüştegin, Afşin ve Emir Sanduk gibi güçlü komutanların öncülüğünde Orta ve Güney Anadolu'da birçok yerleşim yeri ele geçirilmiştir.
- ▶ Bu sırada Balkanlarda Peçeneklerle mücadele eden Romanos Diogenes; imparatoriçe ile evlendirilerek 1068'de Bizans'ın imparatoru olmuş, doğuyu Türklerden temizlemek için harekete geçmiştir. 1071'de büyük bir orduyla sefere çıkan Diogenes, Malazgirt'e ulaşırken Fâtîmîlerle uğraşan Alp Arslan, durumu öğrenince ordusuyla geri dönerek Malazgirt'e gelmiştir.
- ▶ Sultan Alp Arslan'ın doğrudan uyguladığı ve başarıyla sonuçlanan Turan taktiği (Bozkır kapanı) ve Bizans ordusunda yer alan paralı Uz ve Peçenek askerlerinin, Selçuklu ordusundaki soydaşlarına katılması sonucu Büyük Selçuklu Devleti, Malazgirt Savaşı'nı kazanmıştır.

Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları

- ✓ Halife, Alp Arslan'a "İslam Ülkelerinin Sultanı" ünvanını vermiştir.
- ✓ Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.
- ✓ Anadolu'nun fethini hızlandırmak için kılıç hakkı uygulanmıştır.
- ✓ Bizans İmparatorluğu savunmaya çekilmiştir.
- ✓ Haçlı Seferleri başlamıştır.
- ✓ Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.

Aktif Öğrenme Alanı-4

Aşağıdaki verilen tabloda sebep-sonuç ilişkisi dikkate alınarak boş bırakılan alanları açıklamalarla ilgili olan savaşların adlarını yazarak doldurunuz.

TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

Aktif Öğrenme Alanı-5

ÖĞRETMENİN NOTU

Aşağıda verilen bilgilerin numaralarını uygun olan kutunun içerisine yazınız.

Malazgirt Savaşı'nın Nedenleri

Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları

1. Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.

2. Bizans'ın, Pasinler Savaşı'nın intikamını almak istemesi

3. Romen Diyojen'in Türkleri, Anadolu'dan uzak tutmak istemesi

4. Türklerin Anadolu'yu yurt edinmek istemeleri

5. Türkler, Anadolu'da Marmara kıyılarına kadar ilerlemiştir.

6. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ağırlıklı olarak ilk Türk beylikleri kurulmuştur.

Aktif Öğrenme Alanı-6

Aşağıda verilen bilgileri birbirlerini tamamlayacak şekilde eşleştiriniz.

1

Pasinler Savaşı

A

Gazneliler, Horasan bölgesinden uzaklaştırmış ve Selçuklu Devleti resmi olarak kurulmuştur.

2

Malazgirt Savaşı

B

Bizans İmparatorluğu ve Büyük Selçuklu Devleti arasında yapılan ilk savaştır.

3

Dandanakan Savaşı

C

Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.

1

2

3

Konu Tekrar Testi

1.

Kınık boyu tamgası

Tuğrul Bey

Derse başlamadan önce öğrencilerin hazır bulunuşluklarını öğrenmek isteyen Ali Öğretmen, akıllı tahtaya yukarıdaki görselleri yansıtmış ve onlardan, bu görseller hakkında çıkarımlar yapmalarını istemiştir.

Buna göre öğrencilerin verdiği aşağıdaki cevaplardan hangisi gerekli hazır bulunuşluğa sahip olduğunun göstergesidir?

- A) Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınlarının başlamasıyla ilgili görsellerdir.
- B) Anadolu Selçuklularının kurucu hükümdarı anlatılmaktadır.
- C) Büyük Selçukluların bağımsızlık süreci konusunda ilgilidirler.
- D) Türkistan'da kurulan ilk Türk devletleri hakkında bilgi verilmektedir.
- E) İlk Türk - İslam devletleri hakkındaki siyasi olaylarla bağlantılı görsellerdir.

2. Malazgirt Savaşı'nın sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.
- B) Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.
- C) Anadolu'da Türk - İslam kültürü yayılmaya başlamıştır.
- D) Bizans'ın, Türkleri Anadolu'dan atma ümidi sona ermiştir.
- E) Anadolu'nun fethi hız kazanmıştır.

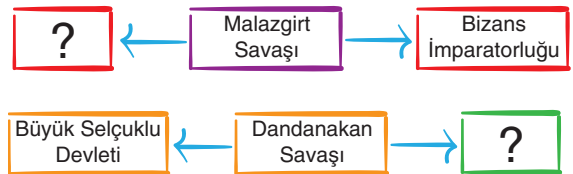
3.

- Anadolu'yu yakından tanımak
- Bizans'ı zayıflatmak
- Ganimet elde etmek
- Alınması güç olan kaleleri yıpratmak

Tahtaya maddeler hâlinde bu bilgileri yazan öğretmenin işlediği dersin içeriği aşağıdakilerin hangisi olabilir?

- A) Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu'da ilk Türk yerleşimlerinin yapıldığı yerler
- B) Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınlarının hedefleri
- C) Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurulmasında etkili olan gelişmeler
- D) Anadolu'daki ilk Türk beyliklerinin özellikleri
- E) Malazgirt Savaşı öncesi Anadolu'nun genel durumu

4.

Şemada boş bırakılan yerlere yazılacak devletler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Büyük Selçuklu Devleti - Gazneliler
- B) Gazneliler - Karahanlılar
- C) Karahanlılar - Türkiye Selçuklu Devleti
- D) Gazneliler - Memlüklu Devleti
- E) Karahanlılar - Büyük Selçuklu Devleti

TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

Konu Tekrar Testi

5. Bütün Selçuklu beyleri, kurultay kararı ile Tuğrul Bey'in sultanlığını kabul etmiş; savaş meydanına çadır ve taht kurarak, Tuğrul Bey'i tahta oturtmuş ve onu Horasan hükümdarı olarak selamlamışlardır. Bu büyük zaferi ilan etmek amacıyla pek çok yere fetihnameler gönderilmiştir.

Bu gelişmelerin aşağıdaki olaylardan hangisinin sonucunda yaşandığı söylenebilir?

- A) Malazgirt Savaşı
B) Katvan Savaşı
C) Pasinler Savaşı
D) Dandanakan Savaşı
E) Abbasi halifesinin himaye edilmesi

İspanya Ulusal Kütüphanesinde yer alan bu minyatür, Müslüman askerî birlikleri ile Bizans İmparatorluğu arasında yaşanan savaşları anlatmaktadır.

Buna göre;

- I. Dandanakan,
II. Pasinler,
III. Malazgirt

savaşlarından hangilerinin, bu minyatürde anlatılmak istenenlerle ilgili olduğu söylenemez?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

Ders öncesi Muş'ta inşa edilmiş olan Zafer Anıtı görselini öğrencilerine gösteren tarih öğretmenin, sınıfa aktaracağı bilgilerde aşağıdaki cümlelerden hangisinin yer alması beklenemez?

- A) Görselde yer alan sütunlar Türklerin Anadolu'ya giriş kapısını sembolize etmektedir.
B) Malazgirt Savaşı, Bizans ile Türkler arasında yapılan ilk savaş olarak tarihe geçmiştir.
C) Sütunlar arasındaki boşluklar Selçukluların Anadolu'ya geçiş sürecini anlatmaktadır.
D) Bu olay, Haçlı Seferleri'nin yapılmasına giden süreçte etki etmiştir.
E) Alp Arslan, muzaffer bir komutan olarak Türk tarihine adını yazdırmıştır.

8. **Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları**

- Bizans yenilgiye uğramıştır.
- Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.
- Anadolu'da Türk beylikleri kurulmuştur.

Malazgirt Savaşı sonucunda yaşanan bu gelişmelerin;

- I. Anadolu'da Türk hâkimiyetinin başlaması,
II. Anadolu'da Türk kültürünün ve İslamiyet'in yayılması,
III. Bizans'ın, Avrupa'dan yardım istemesi

durumlarından hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

1. Video Konu Anlatımı

Miryokefalon Savaşı (1176)

- Malazgirt Zaferi'nden sonra Türkler gruplar hâlinde Türkistan'dan Anadolu'ya gelip yerleşmeye başlamıştır. Anadolu'nun büyük kısmını kontrolü altında bulunduran Bizans'a karşı Türkiye Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan'ın düzenlediği seferler, Bizans'ı ciddi bir tehlikeye düşürmüştür.
- Bizans İmparatoru Manuel Komnenos, Türkleri Anadolu'dan atmak için harekete geçmiş; 1176 yılında Fransız, Alman, İngiliz, Sırp, Macar, Gürcü, Kıpçak ve Peçeneklerden destek alarak büyük bir orduyla yola çıkmıştır. Türkiye Selçuklu ve Bizans ordusu, Eğirdir Gölü'nün kuzeyinde bulunan Kumdanlı mevkiinde karşılaşmış; Miryokefalon Savaşı meydana gelmiştir.

Miryokefalon Savaşı'nın Sonuçları

- ✓ Bizans savunmaya çekilmiş, Türkler taarruza geçmiştir.
- ✓ Anadolu'nun siyasi üstünlüğü Türkiye Selçuklu Devleti'ne geçmiştir.
- ✓ Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir. Bizans, Anadolu'yu Türklerden geri alma ümidini tamamen kaybetmiştir.
- ✓ Anadolu'daki ticaret yollarının denetimi Türkiye Selçuklu Devleti'ne geçmiştir.

Miryokefalon Savaşı'nın Önemi

- ✓ Miryokefalon Savaşı, Türkler için "devlet ve vatan koruyan zafer" olarak tarihteki yerini almış; Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir.

Destek Noktası

II. Kılıçarslan'ın Önemli Başarıları

- ✓ 1176 Niksar Muharebesi
- ✓ 1176 Miryokefalon Zaferi
- ✓ 1182 Artuklu Devleti'nin Türkiye Selçuklu Devleti'ne bağlanması

Aktif Öğrenme Alanı-1

-----'nın, Türkiye Selçuklu Devleti tarafından kazanılması sonucunda Bizans'ın, Türkleri Anadolu'dan atma ümitleri son bulmuş ve Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir.

Yukarıdaki açıklamada boş bırakılan yere en uygun ifadeyi yazınız.

TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

Öğrenme Noktası

2. Video Konu Anlatımı

Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri

- ▶ Sultan Alp Arslan, Malazgirt Zaferi'nin ardından komutanlarını ödüllendirmiş; kılıç hakkı uygulamasıyla fethettikleri topraklarda kendi yönetimlerini kurmalarına izin vermiştir. Bu beylikler zamanla hem birbirleriyle çatışmış hem de Gürcüler, Haçlılar, Bizanslılar ve Ermenilere karşı savaşmıştır. Bu mücadeleler içinde en dikkat çeken olan Haçlı Seferleri, Danişmend Gazi Destanı'nda da yer almıştır.
- ▶ Çoğunlukla kurucularının isimleriyle tanınan ilk beylikler, Anadolu'nun Türkleşmesine ve Türk kimliğinin başka bölgelerde yayılmasına büyük katkı sağlamıştır. Bu beylikler, ele geçirdikleri yerlerin adlarını Türkçeye çevirmiş; bu yerlere cami, medrese, han, kervansaray, hastane gibi yapılar inşa etmişler ve Türk - İslam kültürünü Anadolu'ya taşımışlardır.

Saltuklular (1072-1202)

- ▶ Ebu'l Kasım Saltuk tarafından Erzurum ve çevresinde kurulmuştur.
- ▶ Anadolu'da kurulmuş ilk Türk beyliğidir.
- ▶ Gürcüler ve Ermeniler ile mücadele etmişlerdir.
- ▶ Mama Hatun Külliyesini inşa etmişlerdir.

Mama Hatun Külliyesi

Çaka Beyliği (1081-1093)

- ▶ Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kurulmuştur.
- ▶ Çaka Bey, Anadolu'daki ilk Türk denizcisi olarak kabul edilmiştir.
- ▶ İlk Türk donanmasını kurmuş ve Bizans ile mücadele etmiştir.

Mengücekliler (1080-1228)

- ▶ Mengücek Gazi tarafından Erzincan ve çevresinde kurulmuştur.
- ▶ Gürcüler ve Rumlar ile mücadele etmişlerdir.
- ▶ Anadolu'daki ilk külliye olarak kabul edilen Divriği Ulu Cami Külliyesini inşa etmişlerdir.

Divriği Ulu Cami (Sivas)

Aktif Öğrenme Alanı-2

Aşağıdaki şemada verilen bilgilerin yanlarındaki boşlukları, bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" harfi ile doldurunuz.

1. ()	Saltuklular, Anadolu'da kurulmuş ilk Türk beyliğidir.
2. ()	Mama Hatun Külliyesi Çaka Bey tarafından yaptırılmıştır.
3. ()	Çaka Bey, Anadolu'daki ilk Türk denizcisidir.
4. ()	Anadolu'daki ilk külliye, Divriği Ulu Cami Külliyesi'dir.
5. ()	Mengücekliler, Rumlar ve Gürcüler ile mücadele etmişlerdir.

ÖĞRETMENİN NOTU

ÖĞRETMENİN NOTU

Öğrenme Noktası

3. Video Konu Anlatımı

Danışmentliler (1080-1178)

- Danışment Gazi tarafından Sivas ve çevresinde kurulmuştur.
- Anadolu'daki en güçlü Türk beyliğidir.
- Haçlılarla mücadele etmişlerdir.
- Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında etkili olmuşlardır.
- Anadolu'daki ilk medrese olan Yağıbasan Medresesini inşa etmişlerdir.

Yağıbasan Medresesi (Tokat)

Artuklular (1102-1231)

- Artuk Bey tarafından Anadolu'nun doğu ve güneydoğu bölgesinde kurulmuştur.
- Hasankeyf, Mardin ve Harput merkezli üç kola ayrılmıştır.
- En uzun süre hüküm sürmüş Anadolu beyliğidir.
- Diyarbakır'daki Malabadi Köprüsü, Artuklular tarafından inşa edilmiştir.

Aktif Öğrenme Alanı-3

Aşağıda verilen tabloda Birinci Beylikler Dönemi'nde kurulmuş olan beyliklerin kutu numaralarını alt kısımda verilen boşluklara yazınız.

1	Karamanoğulları	2	Danışmentliler	3	Candaroğulları
4	Çaka Beyliği	5	Artuklular	6	Menteşeoğulları
7	Karesioğulları	8	Saltuklular	9	Mengücekliler

TÜRKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE (1040-1299)

Aktif Öğrenme Alanı-4

ÖĞRETMENİN NOTU

Dilsiz haritada boş bırakılan renkli yerlere aşağıdaki kutucuklarda yazan Anadolu'da kurulan ilk siyasi teşekküllerini doğru şekilde roma rakamlarıyla yerleştiriniz.

I

Danişmentliler

II

Artuklular

III

Saltuklular

IV

Mengücekliler

V

Çaka Beyliği

VI

Türkiye Selçuklu Devleti

Dilsiz haritaya yerleştirdiğiniz beyliklerin ortak özelliklerini yazınız.

-
-
-

Konu Tekrar Testi

1.

Anadolu'da I. Beylikler Dönemi'ne ait haritaya göre;

- I. Türkiye Selçuklu Devleti, Büyük Selçuklu Devleti'ne bağlıdır.
- II. Anadolu'da siyasi bir bütünlük kurulamamıştır.
- III. Türklerde denizcilik faaliyetleri yapılmaktadır.

çıkarımlarından hangisi yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2.

Çaka Bey

Görseli verilen tarihî karakterin Türk tarihi açısından önemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turan taktiğini ilk kez uygulamıştır.
- B) Anadolu'da ilk medreseyi açmıştır.
- C) Türklerde denizcilik faaliyetlerini başlatmıştır.
- D) Gürcülerle ve Ermenilerle mücadele etmiştir.
- E) Haçlılara karşı Anadolu topraklarını korumuştur.

3.

Yağıbasan Medresesi

Divriği Ulu Cami

Mama Hatun Külliyesi

Malabadi Köprüsü

Görselleri verilen eserlerle aşağıdaki beyliklerden hangisi arasında ilişki kurulamaz?

- A) Artuklular B) Mengücekliler
C) Danişmentliler D) Çaka Beyliği
E) Saltuklular

4. Oğuz boylarının XI. yüzyıl başlarındaki akınlarında Anadolu'yu hedef olarak belirlemesinde, bu coğrafyanın özelliklerinden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) İpek Ticaret Yolu üzerinde yer alması
- B) Verimli topraklara sahip olması
- C) İklimin yaşamaya elverişli olması
- D) Cihat ve gaza geleneğine uygun olması
- E) Haçlı Seferleri'ne karşı koyma düşüncesi